



SAOPĆENJE

FIRST RELEASE



Molimo korisnike da prilikom upotrebe podataka obavezno navedu izvor
Users are kindly requested to mention the data source

GODINA/ YEAR III

SARAJEVO, 31.08.2018

BROJ/ NUMBER I

NAUKA, TEHNOLOGIJA I INOVACIJE

INOVATIVNE AKTIVNOSTI PREDUZEĆA, 2014-2016

INNOVATION ACTIVITY OF ENTERPRISES, 2014- 2016

Inovativna preduzeća su preduzeća koja su uvela: inovaciju proizvoda i/ili inovaciju procesa i/ili su započela inovativnu aktivnost ili su je prekinula i/ili su uvela inovaciju u organizaciji preduzeća i/ili inovaciju u marketingu.

Ovim istraživanjem prikazani su podaci o inovativnim aktivnostima preduzeća, koje obuhvataju inovacije proizvoda (fizičkog proizvoda ili usluge), inovacije procesa, kao i inovacije u organizaciji i marketingu.

Od ukupnog broja preduzeća, 40,2 % je provelo bar jednu od navedenih inovativnih aktivnosti u periodu posmatranja 2014-2016. U istom periodu posmatranja, 59,8% preduzeća nije provodilo inovativne aktivnosti.

U ukupnom broju preduzeća, 9,0% je uvelo samo tehnološke inovacije, 7,0 % je uvelo samo netehnološke inovacije, dok je 24,2% preduzeća uvelo i tehnološke i netehnološke inovacije istovremeno.

Inovativne aktivnosti preduzeća obuhvataju vlastite aktivnosti istraživanja i razvoja, eksterne usluge istraživanja i razvoja, nabavku mašina, opreme softvera i zgrada, nabavku postojećih znanja od drugih preduzeća ili organizacija, obuku za inovativne aktivnosti, uvođenje inovacija na tržište, dizajn i ostale inovativne aktivnosti.

Preduzeća koja su u periodu 2014-2016. godine bila inovativno aktivna najviše su nabavljala mašine, opremu, softvere i zgrade (53,8%), najmanje vršila eksterne usluge istraživanja i razvoja i nabavku postojećih znanja od drugih preduzeća ili organizacija (14%).

Kao najznačajniju prepreku u sprovođenju inovativnih aktivnosti, ne-inovativna preduzeća su označila nedostatak finansijskih sredstava u preduzeću ili grupi kojoj preduzeće pripada (10, 6%),

Innovation enterprises are enterprises which have: introduced product, innovation and/or process innovation, as well as those that have begun their innovation activities or abandoned them and/or introduced innovation in enterprise organization and/or marketing innovation.

The survey provide data on innovation activities of enterprises including innovation of products (goods or services), process innovation, as innovation in enterprise organisation, and marketing innovation.

Out of the total number of enterprises, 40.2% introduced at least one of the above innovation activities in the observation period 2014-2016. In the same observation period, 59.8 % of enterprises have not implemented innovative activities.

Out of the total number enterprises, 9.0% introduced technological innovation only, 7.0% introduced non-technological innovation only, while 24.2% introduced both technological and non-technological innovation.

Innovation activities of enterprises include intramural research and development activities, extramural research and development services, acquisition of machinery, equipment, software and buildings, acquisition of the existing knowledge from other enterprises or organisation, training for innovation activities, introduction of innovations on the market, design and other innovation activities.

Enterprises which were innovation-active in the period 2014-2016 were mostly engaged in the acquirement of machinery, equipment, software and buildings (53.8%), while minimal use extramural R&D services and acquisition of the existing knowledge from other enterprises or organisation (14%).

As the most important barrier in implementation of innovation activities, non-innovative enterprises marked lack of funds within the enterprises or enterprise group (10.6%)

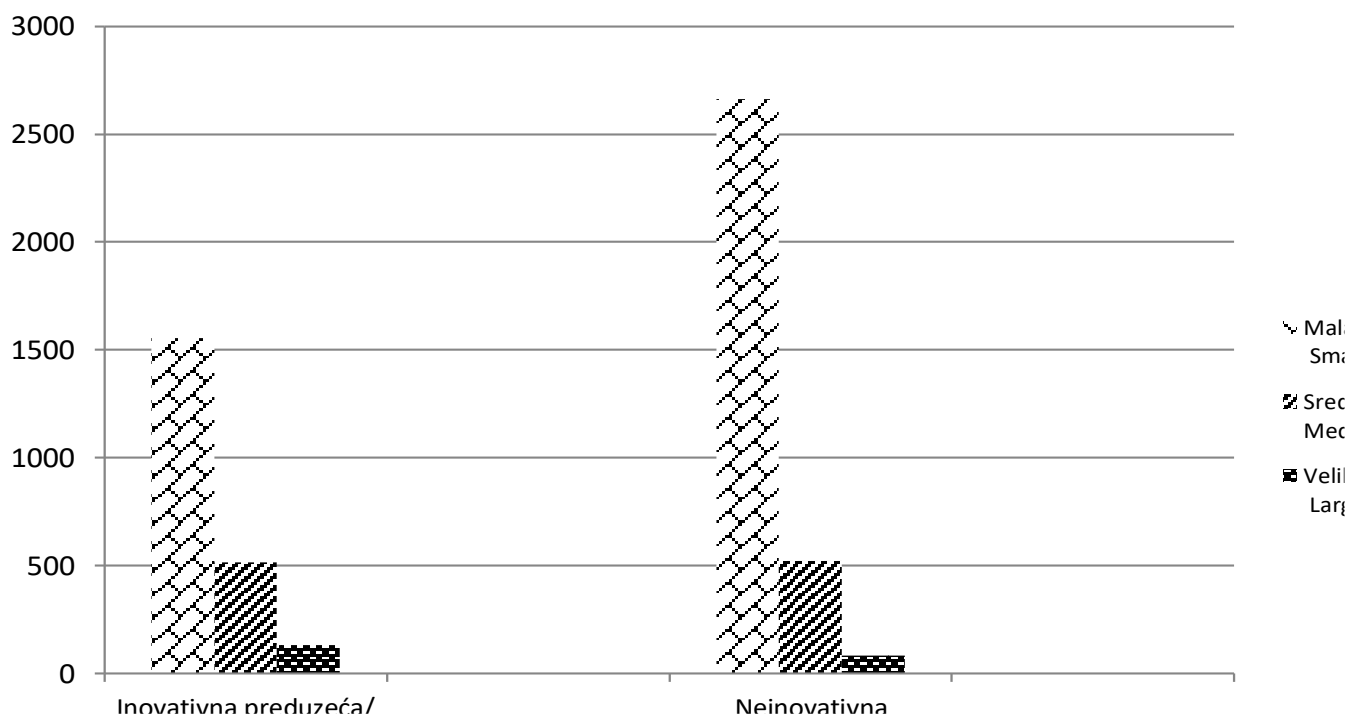
1. PREDUZEĆA PREMA INOVATIVNOSTI I VELIČINI U PERIODU 2014-2016

ENTERPRISES INNOVATION ACTIVITY AND BY SIZE OF ENTERPRISES, 2014-2016

	Ukupno <i>Total</i>	Inovatori <i>Innovators</i>	Neinovativna preduzeća <i>Non-innovators</i>	Udio inovatora, % <i>Share of innovators, %</i>	
UKUPNO	5 457	2 196	3 261	40,2	TOTAL
Mala	4 216	1 553	2 663	36,8	<i>Small</i>
Srednja	1 031	513	519	49,7	<i>Medium</i>
Velika	210	130	80	62,1	<i>Large</i>

Graf 1. Preduzeća prema inovativnosti i veličini, 2014-2016

Graph 1. Enterprises by innovation activity and by size of enterprises, 2014-2016



2. PREDUZEĆA PREMA VRSTI INOVATIVNIH AKTIVNOSTI I VELIČINI PREDUZEĆA, 2014-2016
ENTERPRISES BY TYPE OF INNOVATION ACTIVITY AND BY SIZE OF ENTERPRISES, 2014-2016

	Inovativno aktivna preduzeća <i>Innovation-active enterprises</i>									
	Ukupno <i>Total</i>		Samo tehnološki inovativna preduzeća <i>Enterprises with technological innovations only</i>		Samo netehnološki inovativna preduzeća <i>Enterprises with non-technological innovations only</i>		Tehnološki inovativna i netehnološki inovativna preduzeća <i>Enterprises with both technological and non-technological innovations</i>			
	<i>broj number</i>	<i>%</i>	<i>broj number</i>	<i>%</i>	<i>broj number</i>	<i>%</i>	<i>broj number</i>	<i>%</i>		
UKUPNO	5 457	2 196	40,2	494	9,0	382	7,0	1 320	24,2	TOTAL
Mala	4 216	1 553	36,8	387	9,2	247	5,9	919	21,8	<i>Small</i>
Srednja	1 031	513	49,7	90	8,8	113	10,9	310	30,0	<i>Medium</i>
Velika	210	130	62,1	16	7,8	22	10,6	92	43,7	<i>Large</i>

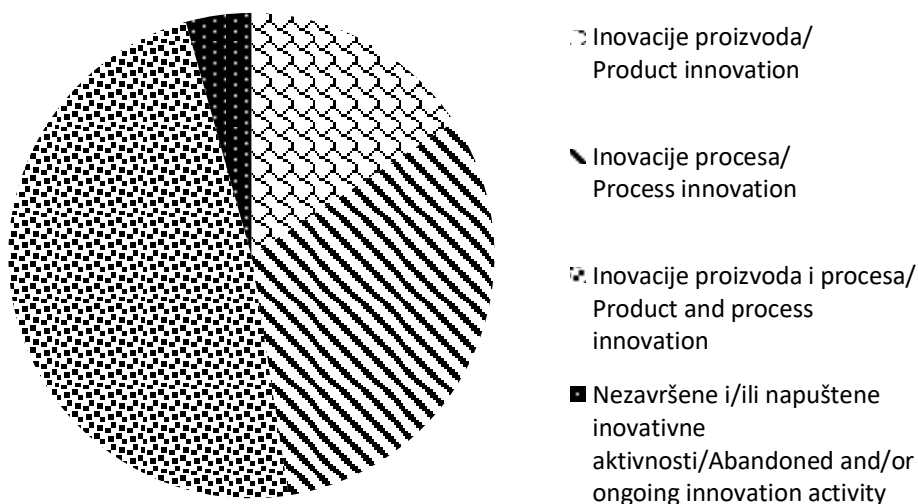
3. TEHNOLOŠKI INOVATIVNA PREDUZEĆA PREMA VRSTI INOVACIJE I VELIČINI PREDUZEĆA, 2014-2016

ENTERPRISES WITH TECHNOLOGICAL INNOVATIONS BY TYPE OF INNOVATION AND BY SIZE OF ENTERPRISES, 2014-2016

	Preduzeća sa tehnološkim inovacijama <i>Enterprises with technological innovations</i>										
	Ukupno <i>Total</i>		Inovacije proizvoda <i>Product innovations</i>		Inovacije procesa <i>Process innovations</i>		Inovacije proizvoda i procesa <i>Product and process innovations</i>		Nezavršene i/ili napuštene inovativne aktivnosti <i>Abandoned and/or ongoing innovation activity</i>		
	<i>broj number</i>	<i>%</i>	<i>broj number</i>	<i>%</i>	<i>broj number</i>	<i>%</i>	<i>broj number</i>	<i>%</i>	<i>broj number</i>	<i>%</i>	
UKUPNO	1 814	33,2	285	5,2	557	10,6	872	16,0	(79)	(1,5)	TOTAL
Mala	1 306	31,0	(220)	(5,2)	426	10,1	604	14,3	(56)	(1,3)	<i>Small</i>
Srednja	400	38,8	54	5,2	124	12,0	204	19,7	18	1,8	<i>Medium</i>
Velika	108	51,5	12	5,5	27	12,8	65	30,8	5	2,4	<i>Large</i>

Graf. 2. Tehnološki inovativna preduzeća prema vrsti inovacije i veličini, 2014-2016

Enterprises with technological innovations by type of innovation and by size of enterprises, 2014-2016



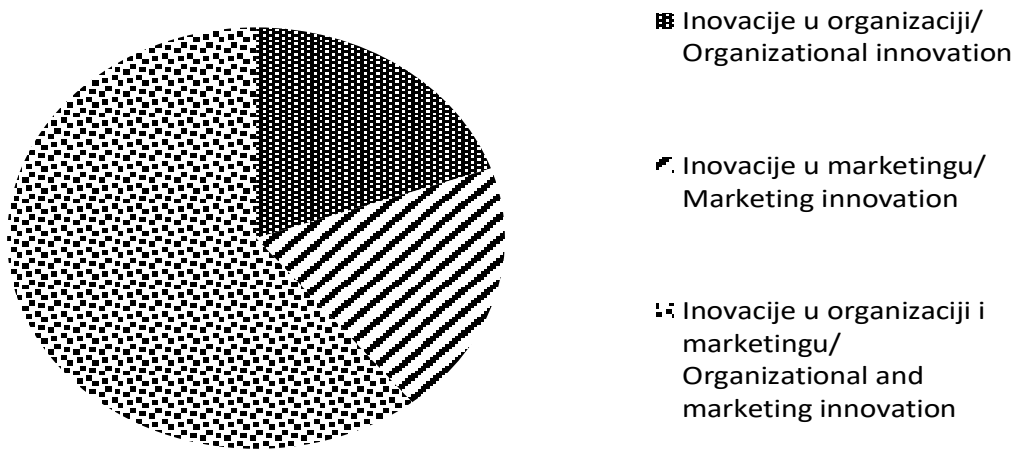
4. NETEHTNOLOŠKI INOVATIVNO AKTIVNA PREDUZEĆA PREMA VRSTI INOVACIJE I VELIČINI PREDUZEĆA, 2014-2016

ENTERPRISES WITH NON-TECHNOLOGICAL INNOVATIONS BY TYPE OF INNOVATION AND BY SIZE OF ENTERPRISE, 2014-2016

	Preduzeća sa netehnološkim inovacijama <i>Enterprises with non-technological innovations</i>								
	Ukupno <i>Total</i>		Inovacije u organizaciji <i>Innovation in organization</i>		Inovacije u marketingu <i>Innovation in marketing</i>		Inovacije u organizaciji i marketingu <i>Innovation in organisation and marketing</i>		
	<i>broj number</i>	<i>%</i>	<i>broj number</i>	<i>%</i>	<i>broj number</i>	<i>%</i>	<i>broj number</i>	<i>%</i>	
UKUPNO	1 702	31,2	334	6,1	333	6,1	1 034	19,0	TOTAL
Mala	1 166	27,6	226	5,4	(238)	(5,7)	701	16,6	<i>Small</i>
Srednja	422	41,0	96	9,3	80	7,8	246	23,8	<i>Medium</i>
Velika	114	54,3	12	5,7	15	7,1	87	41,5	<i>Large</i>

Graf 3. Netehnološki inovativno aktivna preduzeća prema vrsti inovacije i veličini preduzeća, 2014-2016

Enterprises with non-technological innovations by type of innovation and by size of enterprises, 2014-2016



5. PREDUZEĆA PREMA VRSTI INOVATIVNE AKTIVNOSTI U ORGANIZACIJI, 2014-2016

ENTERPRISES BY TYPE OF INNOVATION ACTIVITY IN ORGANISATION, 2014-2016

broj preduzeća/number of enterprises

	Ukupno <i>Total</i>	Mala preduzeća <i>Small enterprises</i>	Srednja preduzeća <i>Medium size enterprises</i>	Velika preduzeća <i>Large enterprises</i>	
Nova poslovna praksa za organizovanje procedura	984	646	257	80	<i>New business practices for organisations of procedures</i>
Novi načini organizovanja odgovornosti u radu i donošenje odluka	1 196	810	299	87	<i>New methods of organising work responsibilities and decision making</i>
Nove ili znatne promjene u odnosima preduzeća sa drugim preduzećima ili institucijama	472	309	123	41	<i>New or significant changes in external relations of the enterprise with other enterprises or institutions</i>

6. PREDUZEĆA PREMA VRSTI INOVATIVNE AKTIVNOSTI U MARKETINGU, 2014-2016

ENTERPRISES BY TYPE OF INNOVATION ACTIVITY IN MARKETING, 2014-2016

broj preduzeća/number of enterprises

	Ukupno <i>Total</i>	Mala preduzeća <i>Small enterprises</i>	Srednja preduzeća <i>Medium size enterprises</i>	Velika preduzeća <i>Large enterprises</i>	
Značajne estetske promjene dizajna ili pakovanja proizvoda ili usluga	567	339	165	62	<i>Significant aesthetic changes in design or packaging of a good or service</i>
Novi mediji i tehnike promocije proizvoda	891	585	225	81	<i>New media or techniques for product promotion</i>
Novi načini plasiranja proizvoda na tržište ili novi kanali prodaje	705	460	191	53	<i>New methods of product market placement or new sale channels</i>
Novi načini formiranja cijene proizvoda ili usluga	762	537	171	55	<i>New methods of goods or services pricing</i>

7. PREDUZEĆA PREMA VRSTI INOVATIVNE AKTIVNOSTI PROVEDENE U PERIODU 2014-2016

ENTERPRISES BY TYPE INNOVATION ACTIVITIES REALISED IN THE PERIOD 2014-2016

broj preduzeća/number of enterprises

Inovativne aktivnosti	Ukupno <i>Total</i>	Mala preduzeća <i>Small enterprises</i>	Srednja preduzeća <i>Medium size enterprises</i>	Velika preduzeća <i>Large enterprises</i>	Innovation activities
Vlastite aktivnosti istraživanja i razvoja	549	316	167	66	<i>Intramural research and development activities</i>
Eksterne usluge istraživanja i razvoja	306	(165)	99	43	<i>Extramural R&D services</i>
Nabavka mašina, opreme, softvera i zgrada	1 182	793	303	86	<i>Acquisition of machinery, equipment, software and buildings</i>
Nabavka postojećih znanja od drugih preduzeća ili organizacija	427	256	127	44	<i>Acquisition of the existing knowledge from other enterprises or organisations</i>
Obuka za inovativne aktivnosti	886	596	218	72	<i>Training for innovation activities</i>
Uvođenje inovacija na tržište	506	313	137	56	<i>Market introduction of innovation</i>
Dizajn	600	368	172	60	<i>Design</i>
Ostale inovativne aktivnosti	612	386	169	58	<i>Other innovation activities</i>

8. PREPREKE KOJE SU NE-INOVATIVNA PREDUZEĆA OZNAČILA VEOMA ZNAČAJNIM U PROVOĐENJU INOVATIVNIH AKTIVNOSTI, 2014-2016

BARRIERS MARKED BY NON-INOVATIVE ENTERPRISES AS VERY IMPORTANT IN THE IMPLEMENTATION OF INNOVATION ACTIVITIES, 2014-2016

broj preduzeća/number of enterprises

	Ukupno <i>Total</i>	Mala preduzeća <i>Small enterprises</i>	Srednja preduzeća <i>Medium size enterprises</i>	Velika preduzeća <i>Large enterprises</i>	
Nedostatak finansijskih sredstava u preduzeću ili grupi kojoj preduzeće pripada	345	266	75	4	<i>Lack of internal finance for innovation</i>
Nedostatak izvora finansijskih sredstava van preduzeća za inovacijama	214	(164)	46	5	<i>Lack of funds from sources outside the enterprise for innovation</i>
Troškovi inovacija su previsoki	340	272	64	5	<i>The cost of innovation is too high</i>
Nedostatak kvalifikovanog kadra	108	(78)	29	1	<i>Lack of skilled employees</i>
Teškoće u pronalasku partnera za inovacije	129	(101)	27	1	<i>Lack of collaboration partners</i>
Poteškoće u dobijanju vladinih donacija ili subvencija za inovacije	263	203	57	3	<i>Difficulties in obtaining government grants or subsidies for innovations</i>
Prejaka konkurencija na tržištu	189	(159)	27	3	<i>Too much competition in the market</i>
Nesigurna potražnja za idejama za inovacijama	127	(104)	21	2	<i>Uncertain market demand for ideas for innovations</i>
Zakoni/Propisi koji stvaraju opterećenje	195	145	47	2	<i>Laws / Regulations that create burden</i>
Zakoni/Propisi koji stvaraju nesigurnost	187	(140)	45	2	<i>Laws / Regulations that create uncertainty</i>
Zakoni/Propisi koji nisu konzistentni sa propisima EU	159	(122)	35	2	<i>Laws / regulations that are not consistent with EU regulations</i>

METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

Istraživanje o inovativnim aktivnostima preduzeća je u potpunosti usklađeno sa istraživanjem koje se u Evropskoj uniji provodi svake dvije godine pod naslovom „Community Innovation Survey“.

Ciljnu populaciju ovog istraživanja čine preduzeća u Bosni i Hercegovini koja pripadaju područjima B-M Klasifikacije djelatnosti BiH (KD BiH 2010) i koja imaju 10 i više zaposlenih radnika, saglasno Regulativi Evropske unije broj 995/2012, koja propisuje detaljna pravila za sprovođenje Odluke br.1608/2003 Evropskog parlamenta i Vijeća o proizvodnji u razvoju statistike nauke i tehnologije.

Osnovni okvir za statističko istraživanje o inovativnim aktivnostima preduzeća u periodu 2014-2016. izdvojen je iz Statističkog poslovnog registra. Veličina uzorka na kojem je sprovedeno statističko istraživanje je 3 138 malih, srednjih i velikih poslovnih subjekata. Stopa odgovora preduzeća koja su ispunila upitnik iznosila je 64,9%.

Statističko istraživanje je sprovedeno je na uzorku stratifikovanom prema veličini poslovnog subjekta :
Mala preduzeća: od 10 do 49 zaposlenih,
Srednja preduzeća: od 50 do 249 zaposlenih i
Velika preduzeća: preko 250 zaposlenih),
i prema Klasifikaciji djelatnosti BiH 2010(KD BiH 2010).

Definicije

Inovacija je primjena novog ili značajno poboljšanog proizvoda ili usluge , procesa, ili marketinške metode ili nove organizacione metode u poslovanju, organizaciji rada ili odnosima preduzeća sa okruženjem.

Inovativne aktivnosti obuhvataju inovacije proizvoda, inovacije procesa, inovacije u organizaciji preduzeća i inovacije u marketingu..

Inovativna preduzeća jesu oni poslovni subjekti koji su u svom poslovanju u periodu 2014.-2016. uveli inovaciju proizvoda, inovaciju procesa, organizacijsku ili marketinšku inovaciju.

Inovacija proizvoda jest uvođenje na tržište novog ili značajno poboljšanog fizičkog proizvoda ili usluge u smislu njihovih karakteristika kao što su mogućnosti korištenja proizvoda ili usluge ili njihova prilagođenost korisniku.

Inovacija procesa je primjena novog ili znatno poboljšanoga proizvodnog postupka, načina distribucije proizvoda ili potporne aktivnosti vezane za proizvode ili usluge. Ovo uključuje značajne promjene u tehnici, opremi i/ili softveru. Organizacione i menadžerske promjene ne smatraju se inovacijom procesa.

NOTES ON METHODOLOGY

Survey on innovation activity of enterprises is completely in accordance with the survey entitled „Community Innovation Survey“.

Target population in this survey are enterprises in Bosnia and Herzegovina which belong to the sections B-M of the Classification of economic activities (KD BiH 2010), with 10 or more employees, in accordance with Commission Regulation (EC) No. 995/2012 implementing the Decision No 1608/2003 of the European Parliament and Council on the production and development of statistical data on statistics science and technology.

Simple frame for the statistical survey on innovation activities of enterprises in the period from 2014 to 2016 was extracted from the Statistical Business Register. The sample size is 3 138 small, medium and large business entities. The response rate of enterprises that filled in the questionnaires was 64,9%.

A statistical survey conducted on a sample stratified by size of business entities (small: from 10 to 49, medium: 50 to 249 employees and large: more than 250 employees) and the Classification of Economic Activities BiH in 2010 (KDBiH2010).

Definitions

*An **innovation** is the implementation of a new or significantly improved product or service, or process, a new marketing method, or a new organisational method in business practices, workplace organisation or external relations.*

***Innovation activities** include innovation of products, innovation of processes, innovation in enterprise organisation, and innovation in marketing.*

***Innovative enterprises** are business entities that in the period from 2014 to 2016 introduced a product, process, organisational or marketing innovation .*

*A **product innovation** is the introduction of a good or service that is new or significantly improved with respect to its characteristics, such as intended use or user friendliness.*

***Process innovation** is the implementation of a new or significantly improved production process, distribution method or support activity for goods or services. This includes significant changes in techniques, equipment or software. Organisational and managerial changes are not considered to be process innovations.*

Organizacijska inovacija preduzeća je nova organizacijska metoda u poslovnoj praksi preduzeća (uključujući upravljanje znanjem), organizaciji radnog mjesta ili odnosima sa drugim subjektima kojom se preduzeće nije koristilo. Organizacijska inovacija mora biti rezultat strateške odluke uprave preduzeća.

Marketinška inovacija jeste primjena novog marketinškog koncepta ili strategije koja se značajno razlikuje od postojećih marketinških postupaka u preduzeću i koja prije nije korištena. Zahtjeva značajne promjene u dizajnu ili pakovanju proizvoda, plasiranju proizvoda na tržište, promociji proizvoda ili određivanju cijene.

Inovativno preduzeće sa **tehnološkim inovacijama/aktivnostima** su preduzeća koja su u posmatranom periodu uvela inovaciju proizvoda i/ili procesa ili su započela inovativnu aktivnost ili su je prekinula.

Inovativna preduzeća sa **netehnološkim inovacijama** su preduzeća koja su, u posmatranom periodu, uvela inovaciju u organizaciji i/ili inovaciju marketinga.

Preduzeće može biti ili samo sa tehnološkim inovacijama/aktivnostima ili samo sa netehnološkim inovacijama/aktivnostima (u posmatranom periodu preduzeća je uvelo samo jednu vrstu inovacija) ili može biti i tehnološki i netehnološki inovativno, dakle preduzeće je u posmatranom periodu uvelo obe vrste inovacija istovremeno.

Preduzeća sa nezavršenim i/ili napuštenim inovativnim aktivnostima su preduzeća koja su u posmatranom periodu provodila inovativne aktivnosti, ali ih nisu završila ili su ih napustila.

Neinovativna preduzeća su preduzeća koja u posmatranom periodu nisu uvela nijednu inovaciju i nisu provodila inovativne aktivnosti.

Skraćenice

- () podataka je statistički manje pouzdan (koeficijent varijacije veći je od 15 i manji ili jednak 30%; $15\% < CV < = 30\%$)
- (()) podatak je statistički nepouzdan (koeficijent varijacije veći od 30%; $CV > 30\%$)

***Organisational innovation** is a new organisational method in the enterprises business practices (including knowledge management), workplace organisation or relations with other entities that has not been used before in the enterprise. Organisational innovation must be the result of strategic decisions taken by enterprise management.*

***A marketing innovation** is the implementation of a new marketing concept or strategy that represents a significant departure from the existing marketing activities in the enterprises and that has not been used before. It requires significant changes in product design and packaging, positioning the product on a market, product promotion and pricing.*

*Innovation active enterprises with **technological innovation/activities** are enterprises which during the period of observation introduced product innovation and/or process innovation and/or begun or abandoned innovation activity.*

*Innovation active enterprises with **non-technological innovation** are enterprises which during the period of observation introduced organisational and/or marketing innovation.*

An enterprise may be with technological innovation/activity only or with non-technological innovation/activity only (engaged exclusively in one or other type of innovation in the observation period), or it may be both technological and non-technological innovation-active enterprise (engaged in both types of innovation in the observation period).

***Enterprises with ongoing and/or abandoned innovation activities** are enterprises that have carried out innovation activities during the observation period, but these activities have not been finished or were abandoned.*

***Non-innovative enterprises** are enterprises that have not introduced any innovation and have not carried out innovation activities whatsoever during the observation period.*

Abbreviations

- () data is statistically less reliable (Coefficient of variation is higher than 15% and lower than or equal to 30%; $15\% < CV < = 30\%$)
- (()) data is statistically reliable (Coefficient of variation is higher than 30%; $CV > 30\%$)

Izdaje i štampa Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, 71000 Sarajevo, Zelenih beretki 26
Published and printed by the Agency for Statistics of the Bosnia and Herzegovina, 71000 Sarajevo, Zelenih beretki 26

Telefon/Phone: +387 (33) 911 911 · Telefaks/Telefax: +387 (33) 220 622
Elektronska pošta/E-mail : bhas@bhas.gov.ba · Internetska stranica/Web site: <http://www.bhas.ba>

Odgovara direktor Velimir Jukić
Person responsible: Velimir Jukic, Director

Saopćenje priredili: Ševala Korajčević; Tamara Šupić
Prepared by: Ševala Korajcevic; Tamara Supic

Podaci iz ovog saopćenja objavljuju se i na internetu
First Release data are also published on the Internet
